

Slovenski dom

Štev. 187.

V Ljubljani, v sredo, 19. avgusta 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Bollettino n. 813

Grandi successi dei sommergibili italiani nell'Atlantico

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte egiziano vivace fuoco delle artiglierie nemiche efficacemente contrabbattuto dalle nostre. Qualche puntata di mezzi corazzati avversari è stata subito respinta.

Durante un'incursione notturna su Marsa Matruh, due dei tre bombardieri nemici partecipanti all'azione venivano abbattuti dalla difesa della piazza; due Curtiss risultano distrutti in combattimenti da cacciatori tedeschi ed un altro dalle batterie contraeree di una grande unità terrestre.

Velivoli dell'Asse hanno attaccato le basi aeree navali di Malta. Su di un grosso mercantile che, gravemente danneggiato procedeva al rimorchio, sono stati messi a segno nuovi colpi.

Roma è stata ieri in allarme poco dopo le ore 17 per l'entrata in maglia di un apparecchio di nazionalità sconosciuta. La caccia, levatasi prontamente in volo, constatava trattarsi di un aereo francese.

In Atlantico un nostro sommergibile, al comando del Capitano di fregata Giovanni Bruno, ha silurato ed affondato la motonave inglese armata »Medon«, il piroscafo americano »California«, un terzo mercantile, pure armato, per complessive 18.885 tonnellate; ha inoltre colpito altra motonave di 10.000 tonnellate.

Ogromne zavezniške izgube na Salomonskih otokih Japonsko uradno poročilo pravi, da je bilo potopljenih 24 angleških in ameriških vojnih ladij — Japonci izgubili 21 letal ter imeli poškodovani dve križarki

Tokio, 19. avgusta s. Poročilo japonskega cesarskega glavnega štapa daje po podatkih zbranih do 14. avgusta splošne uspele bitke pri Salomonskem otočju:

Potopljene ladije: Težka ameriška križarka vrste »Wichita« in pet težkih ameriških križark vrste »Astoria«. Tri težke angleške križarke: dve vrste »Australia«, ena pa neugotovljene vrste. Ena lahka angleška križarka vrste »Achilles«, lahka ameriška križarka vrste »Omaha«, dve lažji križarki nedogane vrste, devet rušilcev, tri podmornice, deset prevoznih ladij.

Hudo poškodovane ladije: Ena težka križarka neugotovljene vrste, trije rušilci in ena prevozna ladja.

Zbita letala: 49 lovcev in 9 lovcev-bombnikov.

Japonske izgube pri bitki pa so: 21 letal, ki so se vrgla s piloti vred na sovražnika, 2 lažje poškodovani križarki, ki pa se vedno lahko ploveta in se borita naprej.

Rim, 19. avgusta. s. Vojaški sodruidnik lista »Philadelphia Record« osvettjuje vojne nastope, ki potekajo zdaj na Salomonskih otokih in pravi, da je poglavitna zasluga teh nastopov ta, da so zavezniški zdaj prvič vzeli pobudo v roke. Da je s tem bilo treba zaseči, kaže stopnja, do katere so že prišle japonske priprave. Ameriške vojaške oblasti so bile presenečene spričo pomembnega dela, ki so ga Japonci že storili na Salomonskih otokih. List takole končuje svoj članek:

»Hude izgube, ki so jih zavezniški pretrpeli dozdaj med vojno, ne gredo toliko na rovaš pomanjkljivosti vojnega blaga, kakor pa na rovaš dobrega vojaškega vodstva. Če Gamelin ne bi bil stvil vsega na svoj načrt glede Maginotjeve linije, če bi maršal Gord bil uganil in razumel nevarnost nemških strmoglavcev, če bi se skupina okostenelih starcev ne bila držala utvare, da bo Japonce premagala s sleparijo, bi zavezniški ne bili v žalostnih okoliščinah, v kakršnih so zdaj. Nastopi, ki potekajo zdaj na Salomonskih otokih, kažejo, če že ne drugega, vsaj spremembo načinov.«

Tokio, 19. avgusta. s. V japonskih pomorskih krogih podčrtavajo, da se ameriško mornariško ministrstvo v izjavah o bitki za Salomonske otoke prvič izogiba temu, da bi označilo izgube, ki so jih imele zavezniške sile. Ameriško poročilo namreč pravi, da »ni mogoče povedati celotnih naših izgub, ker bi to dalo sovražniku koristna obvestila.« V japonskih pomorskih krogih poudarjajo, da je to odlika, katero uporabljajo Angličani in Amerikanci, kadar se hočejo izogniti, da bi povedali svoje izgube.

Mahe Sabba« zahtevala od bivšega predsednika Savarkara, ki je bil odstopil 3. julija, naj svoje mesto spet prevzame. To zahtevo so podprle kongresne organizacije v vseh okrajih Indije. Uporniki so se začeli združevati v strniene vrste.

širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Nevtralne in nemške razlage o ozadju Churchillovega obiska in posvetov v Moskvi

Nemško vodstvo računa z možnostjo druge fronte in nadaljnega sovjetskega odpora

Berlin 19. avgusta. s. Zelo učinkovito razlago Churchillovega potovanja v Moskvo je dal neki nevtralni časnikar, ki je, šo preden je poznal uradno poročilo in razne propagandne trditve, pisal takole:

»Angleški ministrski predsednik ni šel v Moskvo, da bi obnovil obveznost, da se odpre drugo bojišče, temveč da bi skušal prepričati, da se podre celo prvo bojišče, edino na katero more Anglija v Evropi se računati: sovjetsko bojišče. Ali pa je bilo Churchillovo prizadevanje kronano z uspehom v tem smislu, da bi bil dosegl, da bodo Sovjeti vzdržali dokler ne bosta Anglija in Amerika sposobni prinesli jim dejansko olajšanje, ni znano, zakaj vse to ni odvisno od Stalinove volje, temveč edino in samo od orožja Osi.

Ni pa seveda izključeno, da bi se Angležem in Amerikanem posrečilo ustvariti nadomestek za drugo bojišče in pa tudi, da bi Sovjeti mogli

še držati svojo fronto. Na nemški strani pa so računali itak tudi s to možnostjo.

Dopustna je torej misel, da bi se boljševoški orjak, kakor je povedal že Hitler februarja, še utegnil držati na nogah, ko bi ga že pognali dalje od svetih evropskih zemelj. Izključeno pa je, da bi se mu še posrečilo kreniti proti zahodu.

Da Churchill ni šel v Moskvo zaradi obnavljanja obljube, da bo odprl drugo bojišče, se lahko sklepa iz izjave agencije Reuter, ki pravi v razlagi poročila o obisku v Moskvi, da trenutke za začetek drugega bojišča še ni prišel in da sta Stalin ter Churchill zelo stvarno upoštevala vse nujnosti, ki nastajajo iz sedanjega položaja. Poglavitna nujnost, pripominja »Lokal Anzeiger« je ta, da si ne delajo utvar.

Vsekakor pa kaže Anglija dobro voljo, kar potrjuje navzočnost generala Wavella pri pogajanjih. Ni kar tako, da londonski tisk omenja, da je Wavell prevzel tudi poveljstvo 10. angle-

Uspehi italijanskih podmornic na Atlantskem morju

Za 28.858 ton ladij potopljenih in zadetih — Topniško udejstvovanje na egiptovskem bojišču
Pohvala protiletalski obrambi v Tobruku

Uradno vojno poročilo št. 813 pravi:
Na egiptovskem bojišču živahen ogenj sovražnikovih topništev, katerega je uspešno pobijalo naše topništvo. Nekaj sunkov nasprotnikovih oklepnih vozil je bilo brz odbitih.

Med nočnim poletom na Marso Matruh je obramba postojanke sestrelila dva izmed treh sovražnikovih bombnikov, ki so sodelovali pri nastopu. Kaže, da so nemški lovci v boju uničili dve angleški letali vrste Curtiss, eno pa protiletalske baterije neke velike edinice na kopnem.

Osnalatala so napadla letalska in pomorska oporišča na Malti. Znova je bil zadet velik trgovski parnik, ki so ga hudo poškodovanega vlekli v pristanišče.

V Rimu je bil včeraj malo po 17 dan letalski alarm, ker je v obrambni pas mesta stopilo letalo neznane narodnosti. Takoj so se vzdignili v polet lovci ter so ugotovili, da gre za francosko letalo.

Na Atlantskem morju je naša podmornica pod poveljstvom fregatnega kapitana Ivana Bruna torpedirala in potopila angleško oboroženo in motorno ladjo »Medon«, ameriški parnik »California« ter še tretjo trgovsko ladjo, tudi oboroženo, za skupno 18.885 ton. Vrh tega je zadela še neko motorno ladjo z 10.000 tonami.

Področje vojnih nastopov, 19. avg. s. Nad El Alameinom je naš lovec včeraj zjutraj prestregel angleškega lovca, ki je skušal izvesti nadlegovalni nastop zoper italijanske čete na tem predelu bojišča. V dvoboju, ki se je razvil, je bilo nasprotnikovo letalo sestreljeno, pilot pa, ki se je rešil s tem, da je skočil s padalom, je bil ranjen in takoj prijet.

V nekem koncentracijskem taborišču so nekateri ujetniki z angleškega letalstva proti svoji volji pohvalili protiletalsko obrambo v Tobruku, ki je njene zmage pogosto navajalo uradno vojno poročilo. Angleški piloti so povedali, da poleg le-

tal, ki treščijo na tla, se mnoga druga vrnejo na oporišča hudo poškodovana zaradi točnega streljanja protiletalskih topov. Stevilna so letala, ki se vračajo s poletov na to mesto z mrtvimi in ranjenimi na krovu.

Praznovanje godu Vladarice v Italiji in v črni gori

Rim, 19. avg. s. God Kraljice in Cesarice so po vsej Italiji praznovali z obnovljenimi izrazi ljubeče vdanosti do Vladarice. Po vseh javnih poslopjih so izobesili tribarvnice. Po številnih dobrotelčnih ustanovah, ki nosijo ime Kraljice Helene, je prišlo do posebnih zahvalnih in vdanostnih manifestacij. Kraljica in Cesarica je ob tem dogodku dobila nešteto izrazov vdanosti in voščil.

Cetinje, 19. avg. s. Ob godu Kraljice in Cesarice so črnogorske oblasti kot tolmač čustev vsega prebivalstva Črne gore izrekle guvernerju kar se da goreča voščila za ljubljenjo Vladarico. Cetinje je vse v zastavah in po vsej pokrajini je opaziti veliko živahnost in prazničnost. Podnevi so bile različne manifestacije, med katerimi so razdelili oblačila 200 ubogim otrokom iz počišniške kolonije. Vojaške godbe so imele koncerte na trgu in na stadionu so bile športne tekme, h katerim je prišlo veliko ljudstva in vojaštva. Guverner je podčrtal značaj visokega godu s tem, da je odpustil kazen kakim 900 internirancem, ki so se tako lahko vrnili domov.

Pomanjkanje pobude pri sovjetskih poveljnikih

Rim, 19. avgusta. s. List »Rdeča zvezda«, ki je glasilo sovjetske vojske, ugotavlja, da sovjetski vojaški poveljniki nimajo niti sledu o kakšni pobudi ali domiselnosti. Sovjetsko poveljstvo, nadaljuje list, ni v stanju, da bi dajalo navodila častnikom in vojakom v vojski, v kolikor gre za njeno vodenje. Zaradi tega bi bilo želeli, da bi vsi poveljniki dajali nagle in učinkovite ukaze, da bi končno moštvo dobilo priložnost, da ukaze takoj in pravočasno tudi izvrši.

»Pravda« o posledicah dosedanjih sovjetskih gospodarskih izgub

Rim, 19. avg. s. Med številnimi oklici, ki so jih iz Moskve sprožili te dni, je tudi slovesni uvodnik lista »Pravda«, ki se bavi z gospodarskimi in vojnimi vprašanji. Sovjetski list poudarja, da je izguba velikih delov Rusije, zlasti industrijskih in poljedelskih delov, zaradi napredovanja Nemcev in zaveznikov rodila hude posledice, ki se poznajo zlasti pri običnem zmanjšanju možnosti za odpor. Iz vsega tega je videti, piše »Pravda«, da so nujne razne nove omejitve vsake vrste. Te omejitve morajo biti najmanj dvakrat hujše, kakor so sedanje, zaključuje list.

kakor izkušnja uči — spremlja važne dozoreva-joče dogodke. Tudi v včerajšnjem vojnem poročilu je omenjeno samo toliko, da se napadi na Kavkazu uspešno razvijajo. Jasno je, da te splošne besede naznačujejo to, da nemške čete navzile sovjetskemu odporu, kljub težavnemu ozemlju in kljub tropski vročini zmagovito napredujejo. Znanost je, da so dospole do podnožja velikanskega kavkaškega zidu. Torej je povsem umljivo, da bodo zdaj potrebne neke spremembe v napadalni taktiki. To pa že zaradi tega, ker bodo oklepne sile mogle le omejeno delovati. Vendar pa je gotovo, da zavoljo tega ne bo prišlo niti do začasnega zastoja. O bojih jugozahodno od Stalingrada že nekaj dni sem ni nobenih posebnih novic. Za zdaj se nemško vrhovno poveljstvo omejuje na poročilo o čiščenju zadnjega predela v kolenu Dona.

Sovjetski poslanik pri turški vladi, Vinogradov, ki se zdaj mudi v Moskvi, se ne bo povrnil v Ankaru. V političnih krogih pričakujejo, da bo v kratkem objavljen službeni odpoklic z dosedanjega poslaniškega mesta.

Za novega turškega poslanika v Sofiji je bil imenovan dosedanji načelnik prvega oddelka v turškem zunanjem ministrstvu Kemal Erkin. Dosedanji poslanik Berker je bil imenovan za državnega tajnika v zunanjem ministrstvu.

Sovjetski zunanji minister Molotov je bil imenovan za Stalinovega namestnika in za podpredsednika sovjetske vlade. Zaupana mu je naloga, da naj se bavi z vprašanji, ki se tičejo vojne.

Grška vlada je ustanovila nakupno zadrugo za tobačno industrijo, ki bo nakupovala ves tobak za cigaretno industrijo. Razlog za to je razmeroma slabo obetajoča letina.

ške armade v Perziji, katero bodo v ugodnem trenutku porabili za obrambo Kavkaza. Tudi to hoče očitno biti nadomestek za drugo bojišče. Res pa je, zaključuje berlinski list, da je zgodovinski posvet v Moskvi končno odstranil vsak dvom o tem, kako resen je položaj, v katerem je zaradi osnih zmag Sovjetske zveze, če je tak dvom še kaj bil.

Voda v puščavi

Brez nje najbolj junaški nastopi ne bi dali trajnih vojaških uspehov

Še važnejša od streliva in gonilne sile, važnejša celo od kruha, je za vojaka oklepnih armad v afriških puščavah — voda. S tem dejstvom je računalo tudi nemško poveljstvo, ki je temu vprašanju posvetilo vso pozornost, ko je izdelovalo načrte za bojevanje po vročih peščenih tleh. Poleg običajnih vojaških kart ima poveljstvo še posebno »vodno karto«, ki je čisto odločilnega pomena ne samo za vzdrževanje nemških čet, temveč še mnogo bolj pri večjih vojaških nastopih.

»Generalni štab za vodo« in njegovi pomagači

Vojnemu poveljstvu so v Afriki priključili še posebno »vodno« poveljstvo, ki ga vodijo številni častniki inženirji. Njim pa so podrejene posebne čete za preskrbo z vodo.

»Vodna karta« kaže vse važnejše kraje, ki so blagoslovljeni s to dragoceno prvim, in prikazuje prav natančno izdatnost vseh posameznih vrelcev in vodnjakov. Označena je vsaka postojanka za vodo, pa naj gre le za navadne številne »birse«, majhne in borne zbiralnice vode, ali za »maate« in »abarse«, plitve in le malo izdatne vodnjake, ali pa končno za »sanjete«, to so kraji s pravimi globinskimi vodnjaki. Taki kraji pa so samo štirje in vsak izmed njih je na »vodni karti« označen po količinah in kakovosti vode.

Najboljša je voda v Dorni, ki pa je je seveda zdaleka premalo za celotno oskrbo italijanskih čet.

Voda je redka in slana

V Afriki ima vsaka voda mnogo več soli kakor v Evropi. Dočim je povprečno 50 miligramov kuhinjske soli v enem litru naše vode, je je v afriški od 250 (v Dorni) do 4000 miligramov.

Torej je pet- do desetkrat bolj slana kakor pri nas.

Posebne čete za preskrbo in destilacijo

Ne zadostujejo samo neštevilne čete, ki morajo skrbno stikati za vodo in jo dovažati četam po bojiščih, potrebne so namreč še skupine posebnih večakov, ki skrbijo za destilacijo vode. »Kompanije« za preskrbo vode sestavljajo po večini sami strokovnjaki: inženirji, tehniki za vodne gradbe, vrtalci, elektrotehniki za vodne črpalke, ključavničarji, rudarji itd.

Ti strokovnjaki so preskrbljeni z najboljšimi in najbolj sodobnimi stroji ter orodjem: imajo vrtalne in črpalne naprave, ki dosežajo globino do 100 metrov in torej lahko »izvrtajo« vodo v najbolj suhem puščavskem kraju. Prva naloga »vodnih čet« pa je, da čistijo in povečajo stare vodne postojanke, tako da lahko dobijo pitne vode (v Afriki je treba vsako vodo pred uživanjem prekuhati) iz najbolj za- nirnega arabskega vodnjaka. V peščenih nasipih ob morju pa dobivajo vodo iz tako imenovanih nicajskih plasti.

Čete za destilacijo imajo stroje, s katerimi morsko vodo lahko spremenijo v sladko. Njihovo delo je še posebno dragoceno, kadar oklepne čete napredujejo, čeprav seveda ne morejo kriti vseh njihovih potreb. Nadvse važna pa je njihova pomoč, kadar gre za čiščenje vodnjakov, ki so jih Angleži pred begom uničili s smrdljivim oljem.

Obrok: pet litrov na dan

Kjer so večje težave s preskrbo z vodo, so morali uporabo vode omejiti. Tako dobi vsak vojak na dan po pet litrov vode: dva litra za pitje, tri pa za kuhinjo in umivanje.

Šipek — nov bogat vir vitamina C

Lep primer, kako se Nemci vedno bolj osamosvajajo na vseh področjih, tudi na polju oskrbe z vitamini

Z letom 1936 je Nemčija začela z načrtnim delom, ki je imelo namen, da državi zagotovi popolno gospodarsko neodvisnost od uvoza življenjskih potrebščin iz drugih dežel. To svoje delo je izvedla v okviru štiritletnega gospodarskega načrta. Pri tem pa ni pozabila tudi na domačo oskrbo nemškega ljudstva z vitamini, piše madžarski gospodarski strokovnjak dr. Aleksander Kuthy.

V mirnih časih je bilo za zadostno množino vitaminov preskrbljeno na ta način, da je Nem-

čija uvažala iz drugih držav obilo najraznovrstnejšega svežega sadja, zelenjave in sočivja, piše dalje omenjeni strokovnjak. Ko pa je bil sprito vojne ukinitelj ta uvoz, je bilo treba poskrbeti za domače vire vitaminov, zlasti vitamina C. Nemški znanstveniki so

našli ta vir v šipku

Dočim imajo sveže črne jagode, ki so jih prej smatrali za najbogatejše na vitaminu C, na vsakih sto gramov 160—200 miligramov, madžarska sladka paprika 80—100 miligramov, jabolčni in citrini sok pa 50—100 miligramov tega vitamina, vaeuajo nekatere vrste šipka dva- do trikrat toliko vitamina C kakor pa omenjeni sadeži.

Pri načinu, kakor so prej delali marmelado s tem, da so jagode dolgo mehčali in kuhali, so oboje popolnoma uničili vso zalogo vitamina C v teh jagodah. S sodobnim postopkom predelovanja pa so količine vitaminov skoro povsem rešili. Ta v namenu služita naslednja

dva načina postopanja:

1. Tako imenovani »mrzli« postopek: Iz jagod je treba vzeti pečke, zmečkati s strojem za meso ali sadje. V nastalo mezo pa potem stresti enako količino sladkorja v prahu ter mešati eno uro.

2. »Vroči« postopek: Jagode je treba najprej nekaj minut prati v topli vodi, nato vzeti iz njih pečke ter dvajset minut kuhati v majhni množini vode ter nato pretlačiti. Za vsak kilogram šipka je treba raztopiti pol kilograma sladkorja v majhni količini vrele vode. Potem je treba pretlačeno mezo vreči v vreli sirup, nato pa vse skupaj kuhati petnajst minut. Tako narejena marmelada vsebuje 170 do 270 mg C-vitamina. V izgubo ga gre pri taknem kuhanju le kakih 10 odstotkov. Tudi še po treh ali štirih mesecih takšna marmelada ne izgubi več kot 10 nadaljnjih odstotkov vitamina C.

Na kaj je treba paziti

Potrebno pa je seveda, da je šipek, ki iz njega hočemo narediti na vitaminu C bogato marmelado, popolnoma zrel in da marmelado naredimo iz njega takoj, čim so jagode obrane. Uporabljati pa ne smemo nobenih bakrenih posod ali predmetov, prav tako pa tudi ne posod in orodja iz drugih težkih kovin, niti iz aluminija. Treba je pri predelavi uporabljati emajlirano posodo, marmelado pa shraniti v steklenih, lesenih ali kamnitih posodah.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

41.

»In zaradi tega si tako polomljen in zbit?« sta se mu hostnik in medvešček posmehovala.

»Tak počakajta, da do konca povem. Babšče je pojedlo ono srnjo juho, tedaj pa me je tako udarila po glavi, da sem še sedaj ves zmocen in zmešan! Babenca pa je ročno izginila!«

Oglarjev sin — medvešček pa pravi: »Že vidim, da si ti, kamnar, za nič! Hostnik, jutri ostaneš pa ti doma za kuharja!«

Hostnik je sedel na klop in ni ničesar rekel.

42.

Naslednji dan ostane torej hostnik doma v bajti, dočim odideta medvešček in kamnar v pragozd loviti. Ko že dolgo lovita in stre-ljata, jima začne krutiti v želodcu.

»Čas bo za poldnič!« je ugovoril kamnar ter pogledal na bajto, če je kosilo že kuhano. A na bajtini strehi ni bilo ne zelenega mlaja, ne bele plajte.

Vsa gladovna se vrtneta domov, kjer najdeta hostnika na ležišču vsega pobitega.

V Nemčiji imajo danes

že kar celo industrijo

za predelovanje šipka. Pri preskušanju raznih načinov predelovanja pa so ugotovili, da gre najmanj vitaminov v izgubo, če se jagode hitro sesekajo in če se pri predelovanju zrak čimbolj odstrani, potem če se jagode hitro ohladi in se izvede kratka sterilizacija. Nemci imajo celo svoj patent v izdelovanju šipkov marmelade v vzdušju nekega nevtralnega plina. V tako narejeni marmeladi so snovi, ki preprečujejo, da bi se marmelada skisala, in te snovi varujejo tudi vitamine. Švedski raziskovalec Lunde trdi, da pri predelovanju gre kvečjemu kakšnih 20 odstotkov vitamina C v izgubo, in sicer v primeru, če se ves postopek izvede zelo naglo. Strokovnjak Kötschau pa pravi, da je v tako narejeni marmeladi še po enem letu nad 200 mg C-vitamina.

Poznajo pa tudi že neke druge vrste industrijski proizvod, tako imenovani

šipkov mošt

Narede ga na ta način, da jagode, iz katerih so pobrali pečke in ki so jih potem sesekali, pretlačijo v vodi. Tako dobljena rumenkasta in prijetno

kiselkasta tekočina vsebuje najmanj 100 mg C-vitamina v 100 kub. cm, to se z drugimi besedami pravi, toliko kot v najboljšem svežem citroninem ali jabolčnem soku.

Spriču vsega tega se ni treba čuditi, če so v Nemčiji vprav šipku posvetili tolikšno pozornost. Poskusi gredo tudi za tem, da bi iz divjega trnastega grmičja s primernim cepitjem dobili takšno grmičje, ki bi rodilo debele in zlahke jagode, ki bi vsebovale velike količine vitaminov.

Avtomobilske ceste obrobene s šipkom

Mnogo so v tem oziru dosegli že v prvem letu vojne. Vseposvso so začeli gojiti šipkovo grmičje in ga med drugim v veliki meri zasadiли tudi ob velikih avtomobilskih cestah po vsej Nemčiji.

Madžarski gospodarski strokovnjak, ki je napisal ta članek o novem nemškem viru C-vitamina, o šipku, pravi na koncu svojega članka, da bi tudi na Madžarskem lahko posvetili šipku večjo pozornost, ker te vrste jagode tam lepo dozore. Morda bi se pa le splečalo, se sprašuje, malo pretetiati, če ne bi bilo le pametno slediti tudi na tem polju nemškemu zgledu.

SELMA LAGERLOEF:

75

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Tudi sam bi najrajši ustregel njenim željam in bi se nikoli ne prikazal pred njeno obličje, toda preden je nastopil svoje novo mesto, je moral nujno v Kronbaecken, da bi dobil potrebna navodila. Ko pa je prispel tjakaj, mu je gospod industrijec ukazal, naj takoj odide k gospodični v veliko stanovanjsko poslopje, kajti njegova varovanka bi mu rada dala nekaj navodil za upravljanje.

Odšel je torej v mali salon desno od vrat, kjer so Kronbaeckenske dame ponavadi sedele pri ročnih delih, in tedaj mu je ona takoj prišla nasproti razprostrti rok, kakor kadar človek pozdravi nekoga, po katerem je hrepenel. N svoje presenečenje je tudi zapazil, da je bil sam z njo v sobi. Prvikrat se je primerilo, da sta se dobila sama med štirimi očmi.

Ze zavoljo tega mu je začelo srce močno utripati. Toda še huje je postalo, ko mu je na svoj prijazen in odkrit način sporočila, da se nahaja na Gammalu, kjer bo postal upravitelj, in tako se lahko, čim se mu zljubi, poroči.

Ni bil v stanju kaj odgovoriti, pač pa ga je užalostila misel, da ni bila zadovoljna s tem, da ga je spravila stran iz Kronbaeckna, temveč bi ga rada vrh tega še oženila. Misli je, da tega ni zaslužil, saj nikoli ni bil vsiljiv.

Toda z isto odkritostjo je nadaljevala:

»Gammal je najlepši izmed mojih rudnikov. Zmerom sem mislila, da bi tam bivala, če bi se kdaj poročila.«

To bi bilo za vsakogar drugega zadosti jasno povedano. Toda Schagerstroem je imel od svojih nog stroge vzgojitelje in zato se je obrnil k vratom, da bi odšel.

Toda takoj je bila pri vratih in položila roko na kljuko.

»Ze marsikateremu snubeu sem dala košarico,« je rekla. »Morebiti pa je prav, da jo tudi jaz dobim sedaj, ko snubim.«

Tedaj pa je s trdim prijemom zgrabil njeno roko, da bi mogel odpreti vrata.

»Nikar se ne igrajte z menoj! Jaz jemljem stvar za res.«

»Tako je tudi z menoj,« je odgovorila in ga pri tem odločno pogledala v oči.

In tisti trenutek je Schagerstroem razumel, kako dobro je z njim mislila njegova dobra usoda. Vsa samota, vse trdote, ves prezir, ki mu ga je doslej prinašalo življenje, mu je bilo poslano le zato, da bi ga mogla v njegovo srce prodrati nadčloveška blaženost in da bi ta blaženost našla tudi prostor, po katerem bi se razlila, da bi tako nič drugega kakor ona in le ona sama mogla zavladati v njegovem srcu.

DEDIČ.

Ko je Schagerstroem po triletnem zakonu izgubil svojo ljubljeno ženo, je ta zapustila oporoko, po kateri je vse, kar je imela, pripadlo njenemu možu, če bi umrla pred njim brez otrok. Čim je prevzel zapuščino in izplačal nekaj volil ostarelim služiteljem in oddaljenim sorodnikom je Schagerstroem prevzel velikansko dediščino.

Na vseh njegovih posestvih in rudniških podjetjih so vsi z olajšanjem zadihali, ko je bila ta stvar urejena. Veseli so bili, da bo vse imetje ostalo združeno v eni sami roki. Da pa je bil pametni rudarski strokovnjak, tisti, pod čigar vodstvo je spadalo toliko podjetij, so vsi sprejeli kot poseben milostni dar usode.

Toda kmalu potem, ko je Schagerstroem prevzel dediščino, so postajali vsi upravitelji rudnikov, nadzorniki, najemniki, gozdni čuvaji, z eno besedo vsi, ki so imeli kakršenkoli stik in opravke z gospodarstvom na teh posestvih, od dne do dne nezaupljivejši in se bali, da ne bodo pod novim vodstvom konec koncev imeli nobenega veselja več. Schagerstroem je stalno bival v Stockholmu in to je bilo že zadosti slabo, pa vendar bi še nekako šlo, če bi

sploh odgovarjal na njihove dopise. Toda odpisovanje je skoro docela opustil. Treba je bilo sestaviti pogodbe za dobave premoga in lesa. Prazna mesta je bilo treba zasedeti, stavbe popravljati, račune pa poravnati. Toda od Schagerstroema ni prišlo niti pisanje niti denar. Sem pa tja je sporočil, da je dobil obvestilo in da bo zagotovo potrebno ukrenil, toda drugega ni bilo.

Čez nekaj tednov je zavladala strašna zmeda. Nekateri upravitelji so enostavno sedeli prekrižanih rok, drugi so se ravnali po svojih domislih in slednje je bilo do neke mere celo slabše. Nak, Schagerstroem zares ni tisti pravi mož, ki bi znal veliko posest obvladati, tako se je glasilo splošno mnenje.

Tisti, ki se je najbolj prevaril in bil nezadovoljen, pa je bil najbrže industrijec Froeberg iz Kronbaeckena. Schagerstroem je bil od nekdaj njegov miljenec, od katerega je pričakoval nekaj velikega.

Kakor je žaloval za veselo, presrečno mlado ženo, ki je vzrastla v njegovi hiši in jo je sedaj ugrabila smrt, tako je smatral vseeno za veliko tolažbo, da so prišla v dobre roke posestva, ki jih je sam tako dolgo upravljal, vsi donosni rudniki, bobneči hudourniki, krasna posestva, obsejni gozdovi, donosne kovačnice in železarne.

Schagerstroem je bil za mesto veleposelnika dobro pripravljen. To je industrijec Froeberg dobro vedel. Prvo leto svojega zakonskega življenja sta Schagerstroem in njegova mlada žena preživela v tujini in sicer po nasvetu njenega varuha. Iz pisem, ki mu jih je tedaj pošiljal mladi par, je razvidel, da nista tratlila svojega časa z obiskovanjem galerij in pa z ogledovanjem zgodovinskih spomenikov. Ne, teta razumnima človekoma je bilo res na tem, da sta si ogledala rudniška podjetja v Nemčiji, tovarne v Angliji in živinorejo v Holandiji. Mladi par je bil od sile neumoren. Schagerstroem se je zavoljo tega malokdaj pritoževal.

»Vozila sva se mimo krasnih krajev, pa nama čas ni dopuščal, da bi si jih ogledala,« je pisal. Na nič drugega ne misliva, kakor na to, da bi zbirala koristno znanje. Disa je pri tem gonilna sila. Jaz ubože pa bi najrajši užival najino ljubezen.«